

BERNHARD GOMARD

Almindelig kontraktret

*indgåelse, gyldighed
fortolkning*

Jurist-og
Økonomforbundets Forlag

Kr 2.000

Schultz Boghandel

75 21 14 11 55

Almindelig kontraktsret
© Jurist- og Økonomforbundets Forlag 1988

Bogen er sat med times
og trykt hos JJ trykteknik a-s, København

Omslaget er tilrettelagt af John Back

Printed in Denmark 1988
ISBN 87-574-5260-1

Forord

Den almindelige kontraktsret (aftaleretten) er en traditionsrig juridisk disciplin. Dens regler har stor praktisk betydning, den har spillet en væsentlig rolle i den juridiske litteratur, den er velegnet som et betydende element i den juridiske uddannelse, og den har internationale aspekter. Aftaleloven, som er disciplinens hovedlov, er en fællesnordisk lov. Internationaliseringen af den økonomiske virksomhed øger antallet af kontrakter mellem parter fra forskellige retsområder.

I Danmark har den almindelige kontraktsret været stærkt præget af Julius Lassens og af Henry Ussings vægtige værker. Denne bog, der er skrevet med henblik på at tjene den dobbelte funktion som lærebog og som værktøj for praksis, er et forsøg på at give en skildring af den almindelige kontraktsret, som den fremtræder i slutningen af 1980'erne.

Cand. jur. Michael Hein Petersen har ydet mig en velkommen og værdifuld hjælp ved udarbejdelsen af registre og har tilligemed min trofaste sekretær gennem mange år, Gerda Ørveile, også udført korrekturlæsningen.

Bernhard Gomard

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Social funktion og juridisk konstruktion	17
1. Handlefrihed og kontraktsfrihed	17
1.1. Arbejde og forsørgelse	17
1.2. Handlefrihed (autonomi)	18
1.3. Kontraktsfrihed	18
2. Retligt bindende kontrakter og uforbindende aftaler	19
3. Den retlige bindings funktion og værdi	23
3.1. Ret og moral	23
3.2. Retlig sikkerhed for opfyldelse	23
3.3. Faktisk tillid og omdømme	24
3.4. Klarhed over aftaleindholdet	24
3.5. Betalingsdygtighed og tvangsfuldbyrdelse	25
4. Kontraktens fremtrædelsesform	26
5. Erhvervsdrivende og private forbrugere som kontraktspartnere	28
5.1. Særregler om kommercielle aftaler	28
5.2. Særregler om forbrugerftaler	29
5.2.1. Hvad er en forbrugerftale?	29
5.2.2. Fortrydelses- og tilbagetrædelsesret	30
5.2.3. Pligt til at informere	31
5.2.4. Tilsidesættelse af tyngende vilkår	32
6. Præceptive regler til beskyttelse af den svagere kontraktspart	33
7. Gaver og spil	33
7.1. Gaver	33
7.2. Spil og væddemål	34
8. Juridiske principper og konstruktioner	36
8.1. Viljesprincip og forventningsprincip	36
8.2. Løfteprincip og overenskomstprincip	38
9. Kontraktindholdet: parternes fælles vilje og supplerings af fællesviljen	39

10. Regler som er fælles for formueretlige kontrakter	41
11. Aftaler på formuerettens område	44
12. Dansk ret og fremmed ret	45
Kapitel 2. Løfter og kontrakter	47
1. Indholdet af løfteerklæringer	47
(a) Overdragelser	47
(b) Opgivelser	49
(c) Personligt forpligtende løfter	49
2. En retligt bindende erklæring	51
2.1. Forbehold og betingelser	51
2.2. Forberedende erklæringer og endelig kontrakt	51
3. Udførlighed og præcision	56
Kapitel 3. Indgåelse af kontrakter	58
1. Kontraksmodeller	58
1.1. Tilbud og accept	58
1.2. Nødvendigheden af accept. Ensidige og gensidige kontrakter	60
1.3. Tiltrædelse af kontraktsdokument	61
2. Kontrahering ved udveksling af tilbud og accept	61
2.1. Indholdet af tilbuds- og accepterklæringen	61
2.2. Kongruens og rettidighed. Afslag	63
2.3. Stadfæstelsesskrivelser (ordrebekræftelser)	64
3. Tilbuddets og acceptens bindende kraft	66
3.1. Afgivelse af viljeserklæringer	66
3.2. Løfter (tilbud): Kundskabsøjeblikket	68
3.3. Påbud (accept): Fremkomsten	69
3.4. Re integra-reglen: Indflydelsen. Fortrydelsesret	71
4. Rettidig og forsinket accept	72
5. Overensstemmende og uoverensstemmende accept	75
6. »Accept« med modifikationer. The battle of forms	76
7. Forbehold om genkaldelighed	77
8. Opfordring til at gøre tilbud	78
9. Passiv accept	79
10. Markedsføring med tilbudsvirkning	80

Kapitel 4. Almindelige regler om ugyldighed	83
1. Begreberne ugyldighed og ugyldighedsgrunde	83
2. Stærke og svage ugyldighedsgrunde	86
3. Oversigt over ugyldighedsgrundene	89
3.1. Habilitet	89
3.2. Tilblivelsesmåden	89
3.3. Indholdet	91
3.4. Form	93
4. Ugyldighedsgrundens retsvirkning	93
4.1. Ingen opfyldelsesforpligtelse	93
4.2. Forholdet mellem løftegiver og trediemand	95
4.2.1. Indsigelser mod fordringer	95
4.2.2. Rettigheds erhvervelse ved eksstinktion	96
4.3. Tilbagelevering af den erlagte ydelse og negativ kontraktsinteresse	98
4.4. Godkendelse	100
4.5. Løftegivers valgret: Ugyldighed eller kontraktsbrud	101
4.6. Reklamation	103
4.7. Årsagsforbindelse mellem ugyldighedsgrund og afgivelse af viljeserklæringen	105
Kapitel 5. De enkelte ugyldighedsgrunde	107
1. Inhabilitet	107
2. Tvang	110
2.1. Mekanisk tvang	110
2.2. Voldelig psykisk tvang	110
2.3. Anden psykisk tvang	112
3. Svig	115
3.1. Reglen i § 30	115
3.2. Ugyldighed og kontraktsbrud	115
3.3. Hvilken adfærd er svigagtig?	117
4. Udnyttelse (åger)	121
5. Erklæringsvildfarelse	123
6. Kontrakter i strid med almindelig hæderlighed	128
7. Urimelige kontrakter eller kontraktvilkår	132
7.1. Tilsidesættelse af indgæede kontrakter	132
7.1.1. Aftalelovens § 36	132
7.1.1.1. Indholdet af § 36	132
7.1.1.2. Anvendelsesområdet for § 36	134

7.1.2. Lovbestemmelser uden for Aftaleloven	140
7.2. Forbud mod benyttelse af urimelige kontraktbestemmelser	141
8. Kontrakter i strid med lov eller ordre public	143
8.1. Ugylldighed på grund af tilblivelse eller indhold	143
8.2. Konflikt med lovgivning og andre retsregler	144
8.3. Konflikt med den almindelige moralopfattelse (ærbarhed)	145

Kapitel 6. Brist i beslutningsgrundlaget. Vildfarelse og ændrede forhold. Forudsætningslæren

1. Ugylldighed og uvirksomhed uden for lovreglerne	146
1.1. Lovreglerne er ikke udtømmende	146
1.2. Kendelig vildfarelse (bortset fra erklæringsvildfarelse) ..	147
1.3. Svigtende forudsætninger	148
2. Forudsætningslæren	149
2.1. Terminologi og oprindelse	149
2.2. Forudsætningslærens oprindelse	150
2.3. Begrebet forudsætninger	151
2.4. Forudsætningslærens anvendelsesområde	154
2.5. Forudsætningslærens indhold	155
2.6. Vildfarelse fremkaldt af løftemodtager	160
3. Kontraktbrud og forudsætningslæren	161

Kapitel 7. Repræsentation. Fuldmagt

1. Part og stedfortræder. Formidler og fuldmægtig	163
2. Hovedreglerne om fuldmagt	165
3. Juridisk konstruktion (princip, grundtanke)	167
4. Oversigt over hovedspørgsmål i fuldmagtslæren	169
5. Stiftelse, omfang og ophør af fuldmagt	170
5.1. Opdragsfuldmagt	170
5.2. Typer af selvstændig fuldmagt nævnt i Aftaleloven	171
5.3. Andre typer af selvstændig fuldmagt	173
5.4. Fuldmagtsgivers død, umyndiggørelse og konkurs	175
6. Handlen i eget og i fremmed navn	175
7. Fuldmagt til modtagelse af viljeserklæringer på fuldmagtsgiverens vegne	178
8. Ansvar for manglende fuldmagt	178

Kapitel 8. Fortolkning og udfyldning

1. Begreberne fortolkning og udfyldning	181
Individuelle og almene data	181
1.1. Fortolkning og udfyldning defineret	181
1.2. Samspillet mellem fortolkning og udfyldning	183
1.3. Synspunkter bag fortolkning	183
2. Præceptive regler	185
3. Kontraktfortolkning og lovfortolkning	185
4. Fortolkning: en fælles opfattelse, en parts opfattelse, almindelig sprogbrug	186
5. Fortolkningsmaksimer	188
5.1. Maksimerne er ikke indbyrdes koordinerede	188
5.2. Individuelle kontraktbestemmelser og standardvilkår. Modstridende bestemmelser	189
5.3. Minimumsreglen	190
5.4. Uklarhedsreglen (in dubio contra stipulatorem)	191
5.5. Normalitet og kutyme: almindelig kontraktspraksis og deklaratorisk ret	192
5.5.1. Tendens til standardisering?	192
5.5.2. Tendens til at fastholde deklaratorisk ret?	193

Forkortelsesliste	12
-------------------------	----

Litteraturfortegnelse	13
-----------------------------	----

Domsregister	198
--------------------	-----

Lovregister	199
-------------------	-----

Sagsregister	201
--------------------	-----